

Ár 2015, föstudaginn 20. febrúar, er fundur haldinn í úrskurðarnefnd um viðskipti við fjármálafyrirtæki.

Mætt eru: Haukur Guðmundsson, formaður, Geir Arnar Marelsson, Hildigunnur Hafsteinsdóttir, Jóhann Tómas Sigurðsson og Oddur Ólason.

Fyrir er tekið **mál nr. 93/2014**:

M
gegn
F.

og kveðinn upp svohljóðandi

ú r s k u r ð u r :

I.

Málsmeðferð.

Málsaðilar eru M, hér eftir nefnd sóknaraðili, annars vegar og F, hér eftir nefndur varnaraðili, hins vegar.

Málið barst úrskurðarnefndinni dags. 2. september 2014, með kvörtun sóknaraðila, dags. sama dag. Með tölvupósti nefndarinnar, dags. 2. september 2014, var kvörtunin send varnaraðila og honum gefinn kostur á að tjá sig um hana og skýra sjónarmið sín. Svör varnaraðila bárust með bréfi, dags. 7. október 2014. Var bréfið sent sóknaraðila, með tölvupósti nefndarinnar, samdægurs, og honum gefinn kostur á að koma á framfæri athugasemdum sínum fyrir dags. 21. október 2014. Engar frekari athugasemdir bárust.

Málið var tekið fyrir á fundum nefndarinnar dags. 6., 13. og 20. febrúar 2015.

II.

Málsatvik.

Þann 9. maí 2008, undirritaði A lánsúmsókn vegna kr. 3.500.000 láns hjá F. Sóknaraðili undirritaði lánsúmsóknina sem ábyrgðarmaður. Á lánsúmsókninni var gert ráð fyrir að ábyrgðarmaður gæti hakað við valmöguleikana Já eða Nei gagnvart svohljóðandi yfirlýsingu: *Óska eftir mati á greiðslugetu greiðanda.* Sóknaraðili hakaði við hvorugan valkostinn.

Á grundvelli þessarar umsóknar tók A kr. 3.500.000 lán með skuldabréfi nr. X, en það lán mun nú hafa verið felld niður af varnaraðila

Þar sem sóknaraðili er tilgreind sem ábyrgðarmaður á bréfinu hefur hún sett upphafsstafi sína til staðfestingar á svofelldri yfirlýsingu „*Óskar eftir undanþágu frá mati á greiðslugetu greiðanda*“. Í 12. gr. skilmála skuldabréfsins kemur jafnframt fram svofelld yfirlýsing „*Með undirritun sinni á skuldabréf þetta staðfesta sjálfskuldarábyrgðaraðilar að þeir hafa kynnt sér efni upplýsingabæklings [F] um persónuábyrgðir og veðtryggingar þriðja aðila, en [F] er aðili að samkomulagi fjármálafyrirtækja, stjórnvalda og Neytendasamtakanna um notkun ábyrgða á skuldum einstaklinga.*“

Ekki liggur fyrir lánsúmsókn vegna skuldabréfaláns nr. Y, sem hér er deilt um, en þann 5. maí 2009, undirrituðu sóknaraðili og lántaki undir skjalið „Niðurstöður greiðslumats“. Í greiðslumati þessu er sóknaraðili tilgreind sem maki lántaka. Í greiðslumatinu eru raktar tekjur og útgjöld lántaka og maka, samtals kr. 611.396 á mánuði. Mánaðarlegur framfærslukostnaður er áætlaður alls kr. 339.393. Gert er ráð fyrir að mánaðarleg greiðslubyrði lána sem ekki verði greidd upp sé kr. 125.600, en að lokum er gert grein fyrir að áætluð greiðslubyrði væntanleg láns sé kr. 2.508.383. Leiðir þetta til þeirrar niðurstöðu að áætluð greiðslugeta að teknu tilliti til skulda er talin neikvæð um kr. 2.294.590 á mánuði. Undir þetta ritaði sóknaraðili sem maki. Fyrir neðan undirskrift hennar á blaðinu er svofelld yfirlýsing: *Þrátt fyrir að ofangreint greiðslumat gefi það til kynna að greiðandi getur ekki efnt skuldbindingar sínar óskar ábyrgðarmaður eftir að lánið verði veitt og lýsir því hér með yfir að hann vilji engu að síður takast á hendur sjálfskuldarábyrgð. Var á eyðublaðinu gert ráð fyrir því að ábyrgðarmenn skrifuðu sérstaklega undir þessa yfirlýsingu, en enginn hefur ritað undir línu sem merkt er „undirskrift ábyrgðarmanns“.*

Þann 5. febrúar 2009, undirritaði sóknaraðili skuldabréf nr. Y, sem sjálfskuldarábyrgðaraðili, en um var að ræða skuldabréfalán A að fjárhæð kr. 2.250.000. Skuldabréfið var með einni afborgun dags. 1. október 2009.

Samkvæmt framlagðri yfirlýsingu frá þjóðskrá skildi sóknaraðili lögskilnaði í desember 2006 og hefur ekki gengið í hjúskap síðan.

Umræddu skuldabréfi var skilmálabreytt tvisvar sinnum á árunum 2009 og 2010.

III.

Umkvörtunarefni.

Sóknaraðili krefst ógildingar á ábyrgðarskuldbindingu nr. Y. Sóknaraðili telur að varnaraðili hafi ekki farið eftir ákvæðum samkomulags um notkun ábyrgða á skuldum einstaklinga frá 1. nóvember 2001 við stofnun umræddrar ábyrgðarskuldbindingar og hafi með þeirri háttsemi brotið á neytendarétti sóknaraðila sem varinn sé af 36. gr. samningalaga nr. 7/1936.

Sóknaraðili segir að af einhverjum ástæðum hafi varnaraðili skráð hana sem maka lántaka þrátt fyrir að þau hafi aldrei verið í sambandi og/eða sambúð. Við útreikning á greiðslugetu skuldara hafi þannig verið notaðar bæði upplýsingar um tekjur lántaka og sóknaraðila, sem sóknaraðili kveður ekki réttlætanlegt þar sem að hún hafði einungis fyrirhugað að skrifa undir skuldabréfið sem ábyrgðarmaður en ekki meðskuldari.

Þegar niðurstaða greiðslumatsins hafi legið ljós fyrir hafi lántaki komið að heimili sóknaraðila með það fyrir augum að fá undirritun hennar á niðurstöðu greiðslumatsins. Hún kveðst hafa undirritað samkvæmt leiðbeiningum frá bankanum og segir einnig að henni hafi aldrei verið boðið í bankann og kynnt gögnin og því hafi hún ekki áttað sig fyllilega á mikilvægi niðurstöðu greiðslumatsins. Þá bætir sóknaraðili því við að hún hafi aldrei verið beðin um að staðfesta vilja sinn til þess að gerast ábyrgðarmaður þrátt fyrir að niðurstaða greiðslumatsins hafi verið neikvæð. Sóknaraðili kveðst ekki hafa gert neinar athugasemdir þar sem að hún hafi verið í góðri trú um að varnaraðili væri að starfa rétt og í samræmi við þágildandi reglur.

IV.

Athugasemdir varnaraðila.

Varnaraðili krefst þess að öllum kröfum sóknaraðila verði hafnað.

Varnaraðili bendir á að samkomulag um notkun ábyrgðar á skuldum einstaklinga hafi hvorki lagagildi né feli það í sér ófrávíkjanlegar formreglur sem sjálfkrafa hafa þær afleiðingar að ógilda beri ábyrgðaryfirlýsingu hafi samkomulagi ekki verið fylgt til hlítar. Það sé því afstaða varnaraðila að meta þurfi allar aðstæður við lánveitingu, samninga aðila og önnur atriði sem varpað geta ljósi á hvort ógilda beri ábyrgðaryfirlýsingu og þá í samræmi við 36. gr. laga nr. 7/1936, um samningsgerð, umboð og ógilda löggerninga. Vísar varnaraðili þannig til dóms Hæstaréttar frá 21. október 2010 í máli nr. 116/2010. Þar hafi komið fram að „þótt að fyrir liggja að sérstakt mat á greiðslugetu skuldara lánsins hafi ekki farið fram, eins og reglur samkomulagsins kveði á um, hafi það ekki í för með sér ógildi ábyrgðaryfirlýsingar áfrýjanda”. Þannig styrki niðurstaða dómsins afstöðu varnaraðila um að skoða þurfi atvik máls og aðstöðu málsaðila í hverju máli fyrir sig sérstaklega í ljósi áðurnefndrar 36. gr. laga nr. 7/1936. Þá vísar varnaraðili jafnframt til úrskurðar úrskurðarnefndar um viðskipti við fjármálafyrirtæki frá 29. apríl 2011 í máli nr. 10/2011. Þar kemur fram að þegar metið sé hvort skortur á sönnun þess að sóknaraðili hafi kynnt sér efni upplýsingabæklings um ábyrgðir eigi að leiða til þess að ábyrgð sóknaraðila verði vikið til hliðar á grundvelli 36. gr. laga nr. 7/1936 þurfi að meta hvort talið verði ósanngjarnt eða andstætt góðri viðskiptavenju að bera samningsskilmálana fyrir sig. Í 2. mgr. 36. gr. laga nr. 7/1936 segir að við mat skv. 1. mgr. skuli líta til efnis samnings, stöðu samningsaðila, atvika við samningsgerðina og atvika sem síðar koma til.

Varnaraðili bendir á að samkvæmt framlögðum gögnum undirritaði sóknaraðili fyrrgreint skuldabréf hinn 5. febrúar 2009 sem sjálfskuldarábyrgðaraðili. Þar merkti sóknaraðili við reit þar sem hún óskaði eftir undanþágu frá mati á greiðslugetu greiðanda. Þar fyrir neðan var sérstaklega tekið fram að ábyrgðaraðili gæti óskað eftir undanþágu frá mati á greiðslugetu greiðanda enda væri heildarábyrgðarfjárhæð ábyrgðaraðila vegna greiðanda gagnvart varnaraðila lægri en 1.000.000 kr. „eða ábyrgðaraðili maki eða í sambúð með greiðanda”. Samkvæmt þessu féll sóknaraðili frá því að greiðslugeta maka hennar yrði metin, sbr. 3. mgr. 3. gr. samkomulags um notkun ábyrgða á skuldum einstaklinga frá 1. nóvember 2001.

Varnaraðili bendir á að samkvæmt skuldabréfinu ritaði sóknaraðili jafnframt undir svohljóðandi yfirlýsingu: „Með undirritun sinni á skuldabréf þetta staðfesta sjálfskuldarábyrgðaraðilar að þeir hafi kynnt sér efni upplýsingabæklings [F] um persónuábyrgðir og veðtryggingar þriðja aðila, en [F] er aðili að samkomulagi fjármálafyrirtækja, stjórnvalda og Neytendasamtakanna um notkun ábyrgða á skuldum einstaklinga.” Samkvæmt þessu telur varnaraðili sýnt að sóknaraðili kynnti sér efni samkomulags um notkun ábyrgða á skuldum einstaklinga og upplýsingabækling um sjálfskuldaábyrgðir áður en hún undirritaði umrætt skuldabréf, sbr. 4. gr. samkomulagsins.

Varnaraðili bendir á að þrátt fyrir áðurnefnda ósk sóknaraðila var framkvæmt mat á greiðslugetu maka hennar og undirritaði sóknaraðili niðurstöðu þess 5. febrúar 2009 sem maki aðalskuldara, sbr. skjal með heitinu: „Niðurstöður greiðslumats”. Á skjalinu undir fyrirsögninni: „Lántaki og fjölskylda” kom fram að heimili aðalskuldara væri að B í Kópavogi. Þá var sóknaraðili tilgreind sem maki. Undir fyrirsögninni: „Tekjur og útgjöld” voru útborguð mánaðarlaun maka tilgreind 392.236 kr. á mán., áætlaður framfærslukostnaður 138.210 kr. á mán., áætlaður

rekstrarkostnaður bifreiða 45.000 kr. á mán, áætlaður rekstrarkostnaður fasteigna 67.136 kr. á mán., annar kostnaður 21.657 kr. á mán., áætluð greiðslubyrði lána sem ekki yrði greidd upp 125.600 kr. á mán. og áætluð greiðslubyrði væntanlegs láns 2.508.383 kr. á mán. Áætluð greiðslugeta að teknu tilliti til skulda var -2.294.590 kr. á mán. Samkvæmt skjalinu ritaði sóknaraðili undir svohljóðandi yfirlýsingu: „*Framangreindar upplýsingar um skuldir og fjárhagsstöðu greiðanda eru að hluta til frá honum sjálfum komnar og miðast niðurstöður/ályktanir dregnar af þeim við þann tíma sem þær eru gefnar. Forsendur mats og niðurstöður á greiðslu hans sem og breytingar á fjárhagslegum aðstæðum hans eru því án ábyrgðar frá [F]*” Á skjalinu var sérstök athygli vakin á því með feitletrun að greiðslugeta teldist ekki næg. Varnaraðili bendir á að þrátt fyrir það undirritaði sóknaraðili niðurstöður greiðslumatsins og staðfesti þar með skriflega vilja sinn til að gangast í umrædda ábyrgð, sbr. 3. mgr. 4. gr. samkomulagsins. Þá hafði sóknaraðili jafnframt sérstaklega óskað eftir því að greiðslugeta greiðanda yrði ekki metin. Greiðslumat var því hvorki forsenda né ákvörðunarástæða fyrir því að sóknaraðili gekkst í umrædda ábyrgð.

Hvað varðar fullyrðingu sóknaraðila þess efnis að greiðslumatið hafi ekki verið rétt unnið þar sem að hún hafi ekki verið maki aðalskuldara áréttar varnaraðili að samkvæmt 2. mgr. 3. gr. samkomulags um notkun ábyrgða á skuldum einstaklinga skuli við greiðslumat taka tillit til neyslu og annarra fastra útgjalda áður en ráðstöfunarfé til greiðslu skuldbindinga er reiknað út. Við áætlun á útgjöldum til neyslu skuli að lágmarki nota viðmiðun Ráðgjafarstofu um fjármál heimilanna eða Íbúðarlánasjóðs. Þegar aðalskuldari láns nr. Y var greiðslumetinn hafi varnaraðili verið upplýstur um að hann væri í sambúð með sóknaraðila. Þá hafi bankanum verið veittar upplýsingar um skuldir og tekjur sóknaraðila. Við mat á mánaðarlegum útgjöldum hafi því verið tekið tillit til þess að aðalskuldari væri í sambúð. Greiðslumatið hafi því verið unnið í samræmi við framangreind fyrirsmæli.

Varnaraðili bendir á að í framangreindu samhengi sé einnig rétt að árétta að bankanum beri ekki að rannsaka lántakendur. Bankinn verði þannig að vissu leyti að byggja á upplýsingum frá lántakendum líkt og fram kemur í greiðslumatinu sjálfu en þar segi m.a. eftirfarandi: „*Framangreindar upplýsingar um skuldir og fjárhagsstöðu greiðanda eru að hluta til frá honum sjálfum komnar*”. Þetta hafi sóknaraðila verið kunnugt um eða mátt vera kunnugt um enda hafi hún ritað undir greiðslumatið. Hafi sóknaraðila hvorki dulist að hún var tilgreind sem maki aðalskuldara á niðurstöðu greiðslumatsins né að tekjur og skuldir hennar væru lagðar til grundvallar niðurstöðunum. Varnaraðili bendir á að í þessu sambandi verði jafnframt að hafa í huga að greiðslumat sé ekki eingöngu framkvæmt með tilliti til hagsmuna ábyrgðaraðila heldur sé eitt af höfuð markmiðunum þess jafnframt að aðstoða væntanlega lántakendur við að gera sér grein fyrir því hvort þeir geti staðið við væntanlegar lántökur. Fjármálafyrirtæki treysti því að upplýsingar sem þeim eru veittar séu réttar. Bankinn geti staðreynt að réttmæti ákveðinna upplýsinga sem honum eru veittar svo sem um skuldastöðu, með svokölluðu FE yfirliti. Hinsvegar eigi bankinn erfiðara með að staðreyna upplýsingar um fjölskylduhagi viðkomandi viðskiptavina. Í þessu sambandi telur varnaraðili rétt að vekja athygli á því sóknaraðili og aðalskuldari eru og voru með sama lögheimili. Þá telur varnaraðili einnig rétt að vekja athygli á því að hinn 9. maí 2008 hafi sóknaraðili gengist í sjálfskuldaábyrgð fyrir sama aðalskuldara. Í forsendum og niðurstöðum greiðslumats vegna þeirrar lánveitingar hafi sóknaraðili verið tilgreind sem maki lántaka og hafi hún ritað samþykki sitt fyrir niðurstöðu greiðslumatsins. Varnaraðili telur því afar ótrúverðugar fullyrðingar sóknaraðila þess efnis að hún hafi ekki verið í sambúð með aðalskuldara

eða eftir atvikum ekki gert sér grein fyrir því að hún væri tilgreind sem maki á niðurstöðu greiðslumats. Hafi sóknaraðili hagað gerðum sínum á þann hátt að skrifa undir greiðslumatið án þess að kynna sér efni þess verði hún að bera hallann af því, sbr. dóm Hæstaréttar frá 3. nóvember 2011 í máli nr. 669/2010. Sóknaraðila hafi enda verið í lófa lagið að láta ógert að rita nafn sitt á greiðslumatið. Þá liggi ekkert fyrir um að starfsmenn varnaraðila hafi beitt sóknaraðila þrýstingi til að aðhafast eitthvað sem hún var ekki fús til.

Þá mótmælir varnaraðili þeim fullyrðingum að sóknaraðila hafi ekki verið boðið í bankann og greiðslumat aldrei kynnt henni almennilega og telur þær rangar og órökstuddar. Sóknaraðili hafi þannig ekki sýnt fram á að henni hafi ekki verið boðið í bankann, hvað þá að greiðslumat og önnur skjöl hafi aldrei verið kynnt henni almennilega. Hvað sem öðru líður hafi falist í undirritun sóknaraðila á skuldabréfið yfirlýsing um að hún hefði kynnt sér efni upplýsingabæklings bankans um persónulegar ábyrgðir og veðtryggingar þriðja aðila. Varnaraðili hafi því mátt treysta því að með undirritun sinni hefði sóknaraðili kynnt sér efni bæklingsins.

Varnaraðili bendir á að telji nefndin ástæðu til að taka undir framangreindar fullyrðingar sóknaraðila geti það eitt að bankinn hafi falið aðalskuldara að kynna sóknaraðila skjölin ekki orðið grundvöllur ógildingar á sjálfskuldaábyrgð hennar, sbr. dóm Hæstaréttar frá 1. nóvember 2012 í máli nr. 169/2012.

Með vísan til þess sem að framan er rakið telur varnaraðili að hann hafi í öllum meginatriðum farið að ákvæðum samkomulags um notkun ábyrgða á skuldum einstaklinga frá 1. nóvember og að meintir annmarkar sem nefndir eru í kvörtuninni eigi ekki að leiða til ógildingar framangreindra sjálfskuldaábyrgða.

Varnaraðili telur að sönnunarbyrði um að skuldbinding sóknaraðila sé fallin úr gildi eða ógild hvíli á sóknaraðila. Sóknaraðili hafi ekki sýnt fram á að ósanngjarnt sé að hálfu varnaraðila að bera fyrir sig ábyrgð hennar samkvæmt skuldabréfinu, hvað þá að önnur skilyrði 36. gr. laga nr. 7/1936 séu uppfyllt. Þegar sóknaraðili undirritaði umrætt skuldabréf sem sjálfskuldarábyrgðaraðili hafi falist í því loforð sem skuldbindi hana að lögum til að tryggja efndir samkvæmt skuldabréfinu. Að því virtu og þegar framangreind atriði eru metin heildstætt telur varnaraðili að ekki verði talið að sóknaraðili hafi sýnt fram á að fyrir hendi séu forsendur til að víkja til hliðar ábyrgðarskuldbindingu hennar á grundvelli 36. gr. laga nr. 7/1936.

Með vísan til alls framangreinds telur varnaraðili sjálfskuldaábyrgð þá sem sóknaraðili gekkst í til tryggingar á áðurnefndu skuldabréfi gilda og beri því að hafna kröfu sóknaraðila.

V.

Niðurstaða.

Ágreiningur aðila lýtur að gildi sjálfskuldaábyrgðar sóknaraðila á skuldabréfi nr. Y, útgefnu af A til varnaraðila.

Samkomulag um notkun ábyrgða á skuldum einstaklinga, dags. 1. nóvember 2001, er undirritað af varnaraðila og bar honum að fullnægja þeim skyldum sem á honum hvíldu samkvæmt samkomulaginu, sbr. dóm Hæstaréttar í máli nr. 169/2012.

Umrætt samkomulag tekur m.a. til þess þegar einstaklingur gengst í sjálfskuldarábyrgð, sbr. 2. gr. samkomulagsins. Samkvæmt 3. gr. samkomulagsins er fjármálafyrirtæki skylt að meta greiðslugetu greiðanda nema ábyrgðarmaður óski sérstaklega eftir því með skriflegum hætti að svo verði ekki gert. Fjármálafyrirtæki er þrátt fyrir þetta ávallt skylt að meta greiðslugetu skuldara þegar ábyrgð

ábyrgðarmanns á skuldum viðkomandi skuldara nemur meira en kr. 1.000.000. Þó er hjónum eða fólki í óvígðri sambúð heimilt að undanskilja fjármálafyrirtæki frá skyldu til greiðslumats, vegna ábyrgðar á skuldum hvors annars

Samkvæmt 3. mgr. 4. gr. samkomulagsins skal tryggt að ábyrgðarmaður geti kynnt sér niðurstöðu greiðslumats áður en hann gengst í ábyrgðina, enda liggja fyrir að greiðandi hafi samþykkt það. Bendi niðurstaða greiðslumats til þess að greiðandi geti ekki efnt skuldbindingar sínar, en ábyrgðarmaður óskar eftir að lán verði veitt engu að síður, skal hann staðfesta það skriflega.

Í málinu liggur fyrir að sóknaraðili undirritaði skuldabréf númer Y, sem sjálfskuldarábyrgðaraðili þann 5. febrúar 2009, og samþykkti þar með sjálfskuldarábyrgð á umræddri skuld. Þá óskaði sóknaraðili jafnframt sérstaklega eftir undanþágu frá mati á greiðslugetu skuldara.

Þrátt fyrir að varnaraðili hafi óskað eftir undanþágu frá mati á greiðslugetu skuldara vegna umræddrar lántöku framkvæmdi varnaraðili engu að síður slíkt greiðslumat. Niðurstaða greiðslumatsins, dagsett sama dag og skuldabréfið, þ.e. 5. febrúar 2009, sýnir að greiðslugeta teljist ekki næg. Varnaraðili undirritar niðurstöðu greiðslumatsins sem maki skuldara og staðfestir að hafa fengið afhent, kynnt sér og skilið umrætt mat á greiðslugetu skuldara og samþykkir sem fullnægjandi fyrir sig. Þá staðfesti varnaraðili einnig að hafa kynnt sér efni upplýsingabæklings sóknaraðila um persónuábyrgðir og veðtryggingar þriðja aðila.

Í 3. mgr. 4. gr. Samkomulags um notkun ábyrgða á skuldum einstaklinga, dags. 1. nóvember 2001, segir að tryggt skuli að ábyrgðarmaður geti kynnt sér niðurstöðu greiðslumats áður en hann gengst í ábyrgðina, enda liggja fyrir að greiðandi hafi samþykkt það. Þá segir ennfremur að bendi niðurstaða greiðslumats til þess að greiðandi geti ekki efnt skuldbindingar sínar, en ábyrgðarmaður óskar eftir að lán verði veitt engu að síður, skal hann staðfesta það skriflega. Loks segir að hjónum, eða fólki í óvígðri sambúð, sé heimilt að undanskilja fjármálafyrirtæki frá skyldu til greiðslumats vegna ábyrgðar á skuldum hvors annars, sbr. 3. gr. samkomulagsins.

Fyrir nefndinni liggur fyrir skjal sem heitir niðurstaða greiðslumats. Það skjal sýnir neikvæða niðurstöðu greiðslumats skuldara vegna umræddrar lántöku og er sú niðurstaða staðfest með undirritun sóknaraðila sem maka skuldara.

Á þessu skjali er glögglega gerð grein fyrir tekjum lántaka og sóknaraðila sem maka. Gat sóknaraðila ekki dulist að matið væri m.a. byggt á tekjum hennar þegar hún staðfesti að hafa kynnt sér efni þess. Getur sóknaraðili því ekki byggt rétt á því nú, að þessi framkvæmd hafi verið röng, enda ekkert í samkomulaginu sem girðir fyrir að hjón og sambýlisfólk séu metin með þessum hætti.

Á umræddu skjali er gert ráð fyrir að ábyrgðaraðili staðfesti sérstaklega, með annarri undirritun, að hann óski að lán verði veitt engu að síður. Liggur fyrir að ábyrgðaraðili undirritaði ekki skjalið á þeim stað sérstaklega.

Við mat á því hvort víkja eigi umþættri sjálfskuldarábyrgð varnaraðila til hliðar verður fyrst að meta hvort varnaraðili hafi getað undanskilið fjármálafyrirtæki frá skyldu til greiðslumats vegna ábyrgðar á skuldum maka. Við það mat verður að leggja til grundvallar að engin gögn, önnur en að sóknaraðili og skuldari hafi haft sama lögheimili, liggja fyrir um að sóknaraðili hafi verið maki skuldara eða þau í óvígðri sambúð á þeim tíma þegar skuldabréfið var undirritað. Verður því að telja það ósannað.

Í öðru lagi verður að leggja til grundvallar þá skýru reglu að ábyrgðarmaður verði, sé niðurstaða greiðslumats neikvæð, að staðfesta sérstaklega að hann óski þess

að lán verði veitt engu að síður. Fær það stuðning við lestur skjalsins „niðurstaða greiðslumats“, sem útbúið er einhliða af varnaraðila, en þar er gert ráð fyrir sérstakri staðfestingu í formi undirritunar ábyrgðaraðila. Verður því að telja að sóknaraðili hafi ekki staðfest skriflega að hann óski þess að lánið yrði veitt þrátt fyrir neikvæða niðurstöðu greiðslumatsins. Verður varnaraðili því að bera hallan af því að 3. mgr. 4. gr. samkomulagsins hafi ekki verið fylgt samkvæmt orðanna hljóðan.

Þegar fyrir liggur að varnaraðili braut gegn áðurgreindu samkomulagi þarf að meta hvort ástæða sé til að víkja sjálfskuldarábyrgð sóknaraðila til hliðar með vísan til 36. gr. laga nr. 7/1936 en þar segir að víkja megi samningi til hliðar eða að hluta, eða breyta, ef það yrði talið ósanngjarnt eða andstætt góðri viðskiptavenju að bera hann fyrir sig.

Í máli þessu liggur fyrir að sóknaraðili undirritaði umrætt skuldabréf sem sjálfskuldarábyrgðaraðili og óskaði sérstaklega eftir því að greiðslugeta skuldara yrði ekki metin. Þrátt fyrir það framkvæmdi varnaraðili engu að síður greiðslumat á skuldara og niðurstaða þess, sem var neikvæð, var kynnt varnaraðila sérstaklega og staðfesti varnaraðili jafnframt að hafa fengið, kynnt sér og skilið niðurstöður greiðslumatsins sem og upplýsingabækling varnaraðila um persónuábyrgðir o.fl. Mátti sóknaraðila því vera ljóst að greiðslugeta skuldara væri ekki næg þegar sóknaraðili gekkst í sjálfskuldarábyrgð fyrir láninu. Skiptir hér ekki máli hvort sóknaraðili staðfesti niðurstöðu greiðslumatsins sem maki eða ábyrgðaraðili.

Í ljósi skýrrar undirritunar sóknaraðila sem sjálfskuldarábyrgðaraðili á umræddu skuldabréfi sem og þeirrar staðreyndar að varnaraðili greiðslumat skuldara og sóknaraðili staðfesti niðurstöður greiðslumats með undirritun sinni verður ekki séð að orsakatengsl séu milli vankanta sóknaraðila við frágang greiðslumatsins og vilja varnaraðila til að gangast í sjálfskuldarábyrgð skuldabréfsins.

Í ljósi framangreinds verður ekki talið að forsendur séu til að víkja ábyrgð sóknaraðila til hliðar á grundvelli samkomulags um notkun ábyrgða á skuldum einstaklinga, sbr. 36. gr. laga nr. 7/1936. Verður því ekki hjá því komist að hafna kröfu sóknaraðila.

Ú r s k u r ð a r o r ð:

Kröfum sóknaraðila, M, á hendur varnaraðila, F, er hafnað.

Reykjavík, 20. febrúar 2015.

Geir Arnar Marelsson

Jóhann Tómas Sigurðsson

Hildigunnur Hafsteinsdóttir

Oddur Ólason

SÉRATKVÆÐI

Byggt á þeim gögnum sem lögð hafa verið fram og eru m.a. undirrituð af sóknaraðila, verður að telja að varnaraðili hafa haft réttmæta ástæðu til þess að ætla að sóknaraðili hafi verið maki lántaka, en því er ómótmælt í málinu að þau hafi verið skráð með sama lögheimili. Getur sóknaraðili, sem skrifaði undir skjöl sem maki lántaka, ekki byggt á því gagnvart varnaraðili að það hafi verið rangt. Verða ekki gerðar þær kröfur til lánveitanda við þessar aðstæður að hann afli frekari gagna um fjölskylduhagi sóknaraðila og lántaka. Leiðir af framangreindu, að sóknaraðili gat, svo gilt væri, undanskilið varnaraðila skyldu til að greiðslumeta lántakann, svo sem hún gerði með undirritun skuldabréfsins og tel ég rétt að hafna kröfu sóknaraðila þegar af þeirri ástæðu. Þar sem meirihluti nefndarinnar telur rétt að byggja niðurstöðu málsins á efni greiðslumatsins sem framkvæmt var, tek ég fram að ég er sammála þeirri niðurstöðu meirihlutans að umræddri ábyrgð verður ekki vikið til hliðar á þeim grunni að greiðslumatið hafi verið ófullnægjandi.

Reykjavík, 20. febrúar 2015.

Haukur Guðmundsson